

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 20ης Φεβρουαρίου 2013

σχετικά με τη διανομή κερδών της Τράπεζας της Ελλάδος

(CON/2013/15)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 31 Ιανουαρίου 2013 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα της Τράπεζας της Ελλάδος για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σχέδιο νομοθετικών διατάξεων που τροποποιούν το καταστατικό της τελευταίας (εφεξής το «σχέδιο διατάξεων»).

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 2 παράγραφος 1, τρίτη περίπτωση, της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων¹, καθώς το σχέδιο διατάξεων αφορά την Τράπεζα της Ελλάδος. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου διατάξεων

Το σχέδιο διατάξεων τροποποιεί το άρθρο 71 παράγραφος 3 του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος που ρυθμίζει θέματα διάθεσης των κερδών της². Ειδικότερα, η προτεινόμενη τροποποίηση προβλέπει ρητά τη δυνατότητα της Τράπεζας της Ελλάδος να μεταφέρει στο ελληνικό Δημόσιο τα έσοδα από το χαρτοφυλάκιό της το σχετικό με το πρόγραμμα για τις αγορές τίτλων (Securities Markets Programme – SMP).

¹ ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

² Το άρθρο 71 του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος τροποποιήθηκε τελευταία με το άρθρο 165 παράγραφος 7 στοιχείο θ) του ν. 4099/2012 (ΦΕΚ 250/20.12.2012), με το οποίο κυρώθηκε η απόφαση της 79ης Ετήσιας Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας της Ελλάδος της 24ης Απριλίου 2012. Τότε προστέθηκε στο εν λόγω άρθρο 71 νέα παράγραφος 3, η οποία προέβλεπε ρητά τη δυνατότητα της Τράπεζας της Ελλάδος να μεταφέρει στο ελληνικό Δημόσιο, για τις χρήσεις 2012 ως 2020, τα έσοδα από τα ομόλογα αυτού που διατηρούσε στο επενδυτικό της χαρτοφυλάκιο την 31η Δεκεμβρίου 2011. Η ΕΚΤ εξέδωσε τη γνώμη CON/2012/31 επί των οικείων σχεδίων διατάξεων. Όλες οι γνώμες της ΕΚΤ δημοσιεύονται στο δικτυακό της τόπο (www.ecb.int).

2. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΕΚΤ σημειώνει ότι η προτεινόμενη τροποποίηση του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος πρέπει να ειπωθεί στο πλαίσιο της για την Ελλάδα δήλωσης της Ευρωομάδας της 27ης Νοεμβρίου 2012³. Σύμφωνα με την εν λόγω δήλωση, τα κράτη μέλη της ευρωζώνης θα πρέπει να είναι έτοιμα να εξετάσουν πρωτοβουλίες, μεταξύ των οποίων η δέσμευσή τους να μεταφέρουν στο δεσμευμένο λογαριασμό της Ελλάδας ποσό που ισοδυναμεί με τα κέρδη των κεντρικών τραπεζών στο πλαίσιο του προγράμματος SMP από το 2013 και μετά.

3. Μεταφορά εσόδων της Τράπεζας της Ελλάδος από το πρόγραμμα SMP στο ελληνικό Δημόσιο

3.1 Στην ισχύουσα μορφή του το άρθρο 71 παράγραφος 3 του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος ορίζει ότι εξαιρετικά για τις χρήσεις 2010 ως 2020, και κατόπιν απόφασης του Γενικού Συμβουλίου λαμβανομένης σε εκτέλεση διεθνών συμφωνιών, είναι δυνατόν να μεταφέρονται στο ελληνικό Δημόσιο τα έσοδα από τα ομόλογα αυτού που η Τράπεζα της Ελλάδος διατηρούσε στο επενδυτικό της χαρτοφυλάκιο την 31η Δεκεμβρίου 2011. Ορίζει περαιτέρω ότι η μεταφορά των ως άνω εσόδων έπεται της πληρωμής του μερίσματος 12% επί του κεφαλαίου, προϋποθέτει εξίσωση του τακτικού αποθεματικού με το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας της Ελλάδος και δεν μπορεί να υπερβαίνει το εναπομένον ποσό των καθαρών κερδών. Αν και το σχέδιο διατάξεων σκοπό έχει να συμπληρώσει το εν λόγω άρθρο 71 παράγραφος 3, η ΕΚΤ σημειώνει ότι η αλληλεπίδρασή του με τις λοιπές διατάξεις του άρθρου 71 για τη διάθεση των κερδών της Τράπεζας πρέπει να διασφαλίζει ένα εύρωστο πλαίσιο διανομής των κερδών της Τράπεζας, όπως ορίζεται στη συνέχεια.

3.2 Η μεταφορά των εσόδων της Τράπεζας της Ελλάδος από τα ομόλογα του επενδυτικού της χαρτοφυλακίου σύμφωνα με το ισχύον άρθρο 71 παράγραφος 3 του καταστατικού της, καθώς και των εσόδων της από το πρόγραμμα SMP σύμφωνα με το σχέδιο διατάξεων, πρέπει να συνάδει με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης του άρθρου 123 της Συνθήκης, κατά το οποίο απαγορεύονται οι υπεραναλήψεις ή οποιουδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις από εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) προς το δημόσιο τομέα. Το άρθρο 123 της Συνθήκης απαγορεύει, ιδίως, τη διανομή κερδών κεντρικών τραπεζών που δεν έχουν πραγματοποιηθεί, καταλογιστεί και ελεγχθεί πλήρως, καθώς και τη διανομή εσόδων εκτός του προβλεπόμενου καταστατικού πλαισίου κανόνων περί διανομής κερδών. Προς διασφάλιση της συμμόρφωσης με την απαγόρευση νομισματικής χρηματοδότησης, η μεταφορά στο ελληνικό Δημόσιο των εσόδων της Τράπεζας της Ελλάδος από ομόλογα του ελληνικού Δημοσίου και από ομόλογα που αυτή κατέχει στο πλαίσιο του προγράμματος SMP θα πρέπει να επιτρέπεται μόνον στο πλαίσιο της συνήθους διανομής κερδών και υπό τον όρο ότι τα καθαρά κέρδη της εκάστοτε χρήσης υπερκαλύπτουν τα συγκεκριμένα έσοδα⁴. Το σχέδιο διατάξεων ενδέχεται να δημιουργεί την

³ Διαθέσιμη στο δικτυακό τόπο του Συμβουλίου (<http://www.consilium.europa.eu>).

⁴ Βλ. και παράγραφο 3.1.1 της γνώμης CON/2012/31.

εντύπωση ότι αντικείμενο της μεταφοράς δεν είναι τα «κέρδη» από τα εν λόγω ομόλογα, αλλά τα «έσοδα». Ως εκ τούτου, θα ήταν δικαιολογημένη η τροποποίηση του σχεδίου διατάξεων, προκειμένου αυτό να αποτυπώνει την ως άνω αρχή περί διάθεσης των κερδών. Αυτό θα διασφάλιζε την απαιτούμενη σαφήνεια και θα ευθυγραμμίζοταν με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 71, το οποίο μάλιστα αποτελεί το μόνο άρθρο του τμήματος XIII του καταστατικού με τον τίτλο «Διάθεσις κερδών».

- 3.3 Επιπλέον, η διανομή των κερδών πρέπει να συνάδει με την αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας⁵. Μεταφορά κερδών στον κρατικό προϋπολογισμό επιτρέπεται μόνο εφόσον έχουν καλυφθεί οι συσσωρευθείσες ζημίες προηγούμενων ετών και έχουν σχηματιστεί οι χρηματοοικονομικές προβλέψεις που κρίνονται απαραίτητες για τη διασφάλιση της πραγματικής αξίας του κεφαλαίου της ΕθνΚΤ και του ενεργητικού της⁶. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι ο καταλογισμός των χρηματοοικονομικών προβλέψεων του πρώτου εδαφίου του άρθρου 71 παράγραφος 1 θα προηγείται πάντα της όποιας διανομής κερδών, ήτοι και στις περιπτώσεις εφαρμογής των εξαιρετικών κανόνων περί διανομής κερδών του άρθρου 71 παράγραφος 3. Όσον αφορά τις συσσωρευθείσες ζημίες προηγούμενων ετών, η ΕΚΤ σημειώνει ότι το άρθρο 71 παράγραφος 1 στην ισχύουσα μορφή του δεν προβλέπει ρητά τη δυνατότητα κάλυψης συσσωρευθεισών ζημιών προηγούμενων ετών πριν από τη διανομή κερδών. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι εν προκειμένω έχουν εφαρμογή οι σχετικές αρχές περί διανομής κερδών που αποτυπώνονται στο ελληνικό εταιρικό δίκαιο και ότι, σύμφωνα με τις εν λόγω αρχές, οι συσσωρευθείσες ζημίες προηγούμενων ετών καλύπτονται πριν από τη διανομή κερδών⁷. Πάντως, σύμφωνα με τις επιταγές της οικονομικής ανεξαρτησίας, όπως περιγράφονται ως άνω, και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι άλλα αφαιρετέα στοιχεία αναφέρονται ρητά στο άρθρο 71 παράγραφος 1, η αιτούσα αρχή θα μπορούσε να εξετάσει τη δυνατότητα τροποποίησης των κανόνων περί διανομής των κερδών που καθορίζονται στο καταστατικό της, προκειμένου να ορίζεται ρητά ότι η μεταφορά κερδών στον κρατικό προϋπολογισμό επιτρέπεται όχι μόνο εφόσον έχουν καταλογιστεί οι ως άνω χρηματοοικονομικές προβλέψεις, αλλά και εφόσον έχουν καλυφθεί οι εν λόγω συσσωρευθείσες ζημίες προηγούμενων ετών.

⁵ Βλ. και παράγραφο 3.1.2 της γνώμης CON/2012/31.

⁶ Βλ. και έκθεση της ΕΚΤ για τη σύγκλιση του 2012, σ. 31.

⁷ Βλ. κ.ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών, ιδίως άρθρο 44α επ.. Κατά το άρθρο 72 του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, οι διατάξεις των νόμων περί ανωνύμων εταιρειών και τραπεζών έχουν εφαρμογή στην Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δεν αντίκεινται στο καταστατικό της.

ECB-PUBLIC

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευθεί στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 20 Φεβρουαρίου 2013.

[υπογραφή]

Ο Αντιπρόεδρος της ΕΚΤ

Vítor CONSTÂNCIO